

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060204

DOM
2014-06-19
Stockholm

Mål nr
P 8269-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-08-21 i mål nr P 551-13, se bilaga

KLAGANDE

Bygg- och miljönämnden i Linköpings kommun
581 81 Linköping

Ombud: Stadsjurist R K

MOTPART

Nordea Bank AB
105 71 Stockholm

Ombud: Advokat D U

SAKEN

Bygglov för fasadändring på fastigheten X i Linköpings kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1150086

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bygg- och miljönämnden i Linköpings kommun (nämnden) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom om fortsatt prövning och fastställa nämndens beslut om avslag på ansökan.

Nordea Bank AB (Nordea) har motsatt sig ändring och yrkat att ansökan om bygglov för fasadändring på fastigheten X i Jönköpings kommun ska beviljas.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN*Nämnden*

Till stöd för sitt överklagande har nämnden hänvisat till vad man tidigare har anfört och därutöver tillagt bl.a. följande. Nämnden vidhåller att ändring av en byggnad på så vis att uttagsautomat ska monteras i fasad är att betrakta som en bygglovspliktig åtgärd som ska uppfylla lagstiftningens krav, bl.a. krav baserade på 8 kap. 1, 2 §§ plan- och bygglagen (2010:900), PBL och att en uttagsautomat därmed, liksom ett fönster- eller dörrparti, ska uppfylla kraven på tillgänglighet, vilket överensstämmer med mark- och miljödomstolens bedömning. Tillgänglighetsanpassning bör dock ske inom kvartersmark. Nämnden anser till skillnad från Boverket att en uttagsautomat i sig inte är en tjänst, utan en fysisk fast anordning som används av allmänheten för att kunna utnyttja ”tjänsten”, uttag av kontanter. En fasadintegrerad uttagsautomat torde precis som ett fönster eller en dörr vara en fast del av byggnadens fasad. Den är en del av byggnadens klimatskal och har därmed med byggnadens funktion att göra.

Nordea

Till stöd för sin inställning har Nordea bl.a. anfört följande. Det finns inte möjlighet för nämnden att vid bygglovsprövning ställa krav på tillgänglighet till bankomater. En bankomat är inte i sig att betrakta som en byggnad enligt 1 kap. 4 § PBL och byggnaden på fastigheten uppfyller i övrigt gällande lagstiftning och regler avseende tillgänglighet. Inrättandet av bankomaten i enlighet med bygglovsansökan innebär inte en påtaglig förnyelse av en del av byggnaden, såsom kommunens beslut om avslag på bygglovsansökan anger. Bygglovsansökan avser endast en estetisk förändring av

fasaden på fastigheten på grund av installation av bankomat. Tillgänglighetsbestämmelserna i PBL är därmed inte tillämpliga. För det fall Mark- och miljööverdomstolen skulle finna att nämnden vid bygglovsprövning kan ställa krav på tillgänglighet till bankomaten är kraven på tillgänglighet uppfyllda om bankomaten inrättas i enlighet med bygglovsansökan.

REMISSYTTRANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Mark- och miljööverdomstolen har hämtat in ett remissyttrande från Boverket i målet. Boverket har i sitt yttrande framfört i huvudsak följande.

Tillämpliga regler

För att bygglov ska kunna beviljas inom detaljplanelagt område krävs enligt 9 kap. 30 § PBL bl.a. att åtgärden uppfyller utformningskraven i 8 kap. 1-3 §§ PBL. Enligt 8 kap. 1 § 3 PBL ska en byggnad vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Den avgörande frågan för om tillgänglighetskraven utlöses eller inte, är vad som ska anses ingå i en byggnad.

Vilka tillgänglighetskrav som kan ställas på byggnader vid installation av uttagsautomat

I propositionen "Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken " (prop. 1999/2000:79), sid. 66 f.) konstateras att det saknas regler för tillgänglighet till bankomater och biljettautomater och att regeringen har för avsikt att utreda frågan.

Boverket anser att uttagsautomaten inte är avsedd att stadigvarande ingå i byggnaden eller utgör fast inredning eller tillbehör till byggnaden. Uttagsautomaten har inte med byggnadens funktion att göra, till skillnad mot exempelvis fönster och dörrar som är nödvändiga för att en byggnad ska fungera. Uttagsautomaten är istället att betrakta som utrustning som är kopplad till att bedriva bankverksamhet. Uttagsautomaten är vidare en tillhandahållen tjänst som kan ändras beroende på vilken verksamhet som bedrivs i byggnaden.

I Boverkets byggregler, BBR, (BFS 2011:6), förtydligas i avsnitt 3:1 vilka regler som är utformningskrav respektive tekniska egenskapskrav och som avser tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Uttagsautomater regleras inte i BBR.

Boverket har utfärdat föreskrifter (BFS 2011:13, HIN 2) som avser avhjälpande av enkelt avhjälppta hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser. Enligt HIN 2 och dess 11 § ska hinder i form av brister i utformning och placering av fast inredning i publika lokaler avhjälpas. Uttagsautomater regleras inte i HIN.

Boverkets slutsats

Boverket anser att uttagsautomaten ska betraktas som en utrustning som behövs för verksamheten och den ska inte anses ingå i byggnaden. Tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga till uttagsautomater regleras inte i plan- och bygglagstiftningen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om det var rätt att återförvisa ärendet till nämnden och i så fall under vilka förutsättningar bygglovsprövningen ska ske.

Nordea har inte överklagat länsstyrelsens beslut. Nordea kan inte först i Mark- och miljööverdomstolen framställa yrkande om att bygglov ska beviljas. Nordeas yrkande därom kan därför inte prövas av Mark- och miljööverdomstolen.

Den åtgärd för vilken bygglov har sökts utgörs av en fasadändring i form av en uttagsautomat som ska installeras i gatufasaden. Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning är åtgärden bygglovspliktig då ändringen innebär att byggnaden byter färg, fasadbeklädnad eller taktäckningsmaterial eller byggnadens yttre utseende avsevärt påverkas på annat sätt (9 kap. 2 § första stycket 3 c PBL). För att bygglov ska beviljas för åtgärden krävs det att fasadändringen uppfyller kraven på att en byggnad ska vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse-

eller orienteringsförmåga (9 kap. 30 § jfr med 8 kap. 1 § 3 PBL). Då det är fråga om annan ändring av en byggnad än ombyggnad ska kraven uppfyllas i fråga om ändringen (8 kap. 2 § PBL).

De krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelseförmåga som uppställs i PBL avser tillgängligheten till, och användbarheten av, byggnader. Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning är det vid nyttjande av den i målet aktuella uttagsautomaten inte fråga om en användning av byggnaden, utan snarast om ett nyttjande av den tjänst som tillhandahålls av den aktör som installerat uttagsautomaten. Detta gäller oavsett om uttagsautomaten enligt exempelvis jordabalkens regelverk skulle vara att se som fast egendom eller inte. Tillgängligheten till, och användbarheten av, den tjänst som uttagsautomaten erbjuder omfattas således inte av PBL. Vid prövningen av om PBL:s krav på tillgänglighet och användbarhet är uppfyllda i detta fall kan det därför inte beaktas att man avser att tillhandahålla tjänsten.

Enligt Mark- och miljööverdomstolens mening finns det, mot bakgrund av ovanstående, inte skäl att med stöd av PBL ställa några ytterligare krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Det var därför riktigt av länsstyrelsen att återlämna ärendet till nämnden för fortsatt prövning av frågan om bygglov. Överklagandet ska därför avslås.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark, Vibeke Sylten, referent, och Eywor Helmenius samt tekniska rådet Carl-Gustaf Hagander.

Föredragande har varit David Sandberg.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-08-21
meddelad i
Växjö

Mål nr P 551-13

KLAGANDE

Bygg- och miljönämnden i Linköpings kommun
581 81 Linköping

MOTPART

Nordea Bank AB
Hamngatan 12
105 71 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen Östergötlands beslut 2013-01-16 i ärende nr 403-3581-12, se bilaga 1

SAKEN

Bygglov för fasadändring på fastigheten X i Linköpings kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 248634

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: MMD.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:30

BAKGRUND

Bygg- och miljönämnden i Linköpings kommun (nämnden) avslag den 22 mars 2012 en ansökan från Nordea AB om bygglov för fasadändring av ett kontorshus och montering av uttagsautomat på fastigheten X i Linköping. I beslutet anförde nämnden bland annat följande. Bankomaten föreslås få en placering i fasad mot en lutande gata. Lutningen, som är större än 6 procent längs fasaden, försvårar avsevärt rörelsehindrade individer att använda bankomaten. Om- och tillbyggnader ska utföras så att de är tillgängliga för funktionshindrade. Enligt Boverkets allmänna råd (BBR) krävs en plan markyta inom en ruta av 1,5 x 1,5 meter för att kunna stanna och vända en mindre rullstol på ett betryggande sätt. Detta medger inte föreslagen åtgärd inom kvartersmarken. Ansökan visar heller inte hur man på ett tillfredsställande sätt skulle kunna uppfylla tillgänglighetskravet på den direkt anslutande allmänna platsmarken. Den föreslagna åtgärden strider mot 2 kap. 6 § och 8 kap. 1 – 2 §§ plan- och bygglagen (2010:900 – PBL)

Nordea Bank AB överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Östergötland (länsstyrelsen) som i beslut den 16 januari 2013 upphävde nämndens beslut och återlämnade ärendet till nämnden för fortsatt prövning av bygglov.

Nämnden har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Nämnden yrkar att mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens beslut och fastställer nämndens beslut om avslag på ansökan om bygglov.

Nämnden anför huvudsakligen följande. Man vidhåller tidigare motivering och finner att kraven i 8 kap. 1 § PBL ska uppfyllas även vid annan ändring än ombyggnad. Den föreslagna ändringen är en sådan ändring som avses i 8 kap. 2 § 3 p. PBL och den ska därmed uppfylla kraven på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Nämnden delar inte länsstyrelsens uppfattning att det med hänsyn till avsikterna som nämns i prop. 2000/01:48, som ännu inte tycks ha realiserats, inte finns tillräckligt stöd för att i bygglovsärendet ställa krav på tillgänglighet till en bankomat. Nämnden vill framhålla att kraven på tillgänglighet har betonats och förstärkts i och med tillkomsten av nya PBL.

Tillgänglighetsarbetet ska inriktas mot att förebygga problem. Den föreslagna åtgärden är inte lämplig då den inte redovisar en lösning inom fastighetens kvartersmark. Om ett bygglov beviljas för åtgärden, finns risk för att ett tillgänglighetsproblem uppstår.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser i PBL framgår av det överklagade beslutet.

Länsstyrelsen motiverar sin återförvisning med att det inte finns möjlighet att i bygglovsprövning ställa krav på tillgänglighet till bankomater, då dessa inte nödvändigtvis är igång, att regeringen konstaterat ett begränsat lagstöd för tillgänglighetskrav i anslutning till bankomater, samt får det tolkas som, att den ändring som avses främst är att se som en utseendemässig förändring.

Till att börja med konstaterar mark- och miljödomstolen att regeringens kommentar om bankomater i prop. 2000/01:48 i sitt sammanhang är en retorisk formulering avseende ett eventuellt framtida behov av fortsatt reglering i lag av tillgängligheten, efter det Boverket gjort förändringar i föreskrifter och allmänna råd. Kommentaren tolkas inte som ett ställningstagande om lagreglerad tillgänglighet vid uttagsautomater och saknar därför relevans i detta mål.

Mark- och miljödomstolen gör vidare bedömningen att ändringen av en byggnad på så vis att en uttagsautomat ska monteras i fasad, är att betrakta som en bygglovspliktig åtgärd som ska uppfylla lagstiftningens krav, bl.a. krav baserade på 8 kap. 1

§ PBL. En uttagsautomat måste därmed, liksom ett fönster- eller dörrparti, ses som ett av flera möjliga gränssnitt för byggnaden. Därmed ska även kraven på tillgänglighet uppfyllas, enligt 8 kap. 2 § 3 p PBL så som nämnden också konstaterar. Av detta följer även att det utifrån omständigheterna är naturligt att både kvarters- och allmän platsmark används och anpassas för att ”gränsen” ska kunna överskridas både vid entréer och vid uttagsautomater.

Nämndens första invändning, att tillgänglighet måste skapas inom kvartersmark och allmän plats inte får användas för att ge förutsättningar för en acceptabel tillgänglighet till uttagsautomaten, saknar med hänvisning till ovanstående grund.

Nämndens andra invändning, att den föreslagna lösningen inte är acceptabel och kommer att leda till krav på kommunala förändringar i trottoaren, saknar även den grund. Liksom vid en entré kan det inte anses oskäligt att här både kvarters- och allmän plats används vid angöringen. Nämnden har dock rätt i att utformningen rent generellt ska följa i lagar och förordningar ställda krav.

Utifrån de i målet bifogade handlingarna finner mark- och miljödomstolen att om bygglovets realiserar, en acceptabel och med föreskrifterna och råden i BBR och ALM 2 överensstämmande lösning är möjlig avseende höjdmått och lutningar, utan att annat än en ytterst marginell anpassning av den allmänna platsmarken måste ske. Därmed saknar nämnden, så vitt här framkommit, materiella skäl till att vägra bygglov enligt den prövning som man helt riktigt vill se genomförd. Vad som anförts av nämnden föranleder ingen annan bedömning.

Mark- och miljödomstolen finner därmed inget skäl att ändra utgången i det överklagade beslutet, dvs. det ankommer på nämnden att göra en fortsatt prövning av frågan om sökt bygglov med beaktande av vad domstolen anför i domen. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den dag 11 september 2013.

Urban Lund

Mårten Dunér

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Urban Lund, ordförande, och tekniska rådet Mårten Dunér. Föredragande har varit beredningsjuristen Olof Eliasson.